

du d-r så mycket. — 2) Flyga omkring i luften som dam. Sägdes om åtskilliga fint söndermalna, pulveriserade ämnen, såsom krut, mjöl, o. d. — *D. af, bört*, se *Afdamma, Bortdamma*, v. n. — 3) *Vägen d-r*, är så torr, att det fina stoftet derpå far upp i luften, när man går, åker der. *Enbusken d-r, då han står i blomma*, dess fina frömjöl far i form af dam omkring i luften. — *V. a. Befria* (möbler o. d.) från dam, med våt eller torr trasa, med damborste, damviska, damvippa. *D. en möbel*. Brukas ofta absolut, i fråga om möblerna i ett eller flera boningsrum, t. ex.: *Skynda dig att d.; har du d-t än?* — *D. af, bört, ned*, se *A/damma*, &c. — *V. i mpers.* *Det d-r*, dam far omkring i luften. *Det d-r på, från vägen. Det d-r på fältet, när trupperna marschera fram. Hvad det d-r i rummet!*

DAMMA, v. a. 1. II. 1) (skepps.) *D. ell. d. ihöp*, sammanfoga två eller flera trästycken på längden, medelst tandlaskar. — 2) (fig. fam. o. pop.) *D. på*, slå någon, gifva dugtigt med stryk. — *Syn. Se Slå.*

DAMMANDE, n. 4. 1) (I, v. impers.) Före-teelsen, då det dammar (på väg, gata, fält, i rum). — 2) (I) a) Handlingen, händelsen, då man dammar (v. n. 1.). — b) (om krut, mjöl, m. fl.) Vissa ämnens upplfarande i form af fint stoft i luften och kringflygande der. — c) *Vägens, enbuskens d.*, jfr. *Damma*, I, 3. — 3) (I, v. a.) Befriande från, borttorkande, bortskaffande af dam (III). — *Syn. Afdammande.*

DAMMARE, m. 3. (gjut.) Verktyg af jern, som brukas till att packa formsanden. Kallas äfv. Formstötet.

DAMMARHARTS, n. 3. Ett slags hvit och klubbig kåda, som utflyter ur rötterna af *Agathis loranthifolia*; hårdnar efter några månader och begagnas till lackferussa.

DAMMIG, a. 2. 1) Betäckt, full med dam (III). *En d. rock, hatt. D-a kläder, möbler.* — 2) (bot.) Sägdes om bladen på vissa växter, hvilka äro öfvertäckta liksom med ett fint stoft.

DAMMIGHET, f. 3. Egenskapen att vara dammig.

DAMMOLN, dämm-må'ln, n. 3. Stor myckenhet af dam (III) i luften, liknande ett moln.

DAMMOSSA, dämm-må'ssa, f. 1. (bot.) Ett slags alg. Byssus.

DAMMUSSLA, dämm-må'ssla, f. 1. Slägte af de blodglade musslorna; tunnskaligt, äggrundt söttvattensdjur, utan tänder, med stor fot, hvarmed djuret kryper omkring i dyn. Anodonta.

DAMNING, f. 2. Handlingen, då man dammar (se *Damma*, I, v. a. och II, 1).

DAMQVAST, dämmkvåsst, m. 2. Redskap i form af en qvast, som begagnas till att afdamma föremål med.

DAMRÄNNA, dämmrä'nna, f. 1. Ränna, som vid ett vattenverk leder vattnet ifrån en dam (II) till hjulhuset.

DAMSIKT, dämmsi'ckt, m. 2. Fin qvarnsikt, hvarmed mjöl renas ifrån dam (III) och skräp.

DAMSIKTA, dämmsi'ckta, v. a. 1. Medelst damsikt rena mjöl eller krut ifrån dam (III). — *Damsiktande*, n. 4. o. *Damsiktning*, f. 2.

DAMSPEL, dämspel, n. 3. Se *Dam*, I, 4.

DAMSPELARE, dämspelare, m. 3. 1) En, som för tillfället spelar dam. — 2) En, som är öfvad i detta slags spel.

DAMSPELSKRONA, dämspelskróna, f. 1. eller **DAMSPELSILJA**, dämspelsli'lja, f. 1. En art Kronlilja, med utmärkt vackra, rutiga kron-

blad, nästan liknande ett damspel. Växer vild vid Upsala, der den kallas Kongsängsilja; eljest i Sverige trädgårdsväxt. *Fritillaria Meleagris*.

DAMSTEN, dämmstén, m. 2. (masm.) Häll på framsidan af en masugn, framför framstället, och bredvid hvilken utslagshålet är anbragt.

DAMSVAMP, dämmsvåmp, m. 2. Se *Bofist*. **DAMVATTEN**, dämmvåttn, n. 3. Vatten, som finnes uti eller är hämtadt ifrån en dam (II).

DAMVERK, dämmvär'rk, n. 3. Se *Dambyggnad*.

DAMVIPPA, dämmví'ppa, f. 1. Vippa, vanligtvis af fjäder, som begagnas till afdammande af möbler o. d.

DAMVISKA, dämmvi'sska, f. 1. Viska utaf hopbundna fina qvistar af säf o. d., som nyttjas isynnerhet till kläders afdammande.

DAMVRÅ, dämmvrå', f. 2. (i plur. äfv. *vrår*) Vrå, der dam (III) i mängd lägger sig.

DAMVÄG, dämmvä'g, m. 2. 1) Väg, anlagd öfver sumpig och morasig mark, ofvanpå en för ändamålet uppkastad dam (II, 1). — 2) Väg utmed en dam (II, 2).

DAN, dann, adj. 2. Förekommer ofta i hvardagspråket och skiftar i bemärkelsen allt efter omständigheterna. Betyder egentligen: beskaffad (ursprungligen af *Danad*, hvilket likaledes ingår i de pronomina adjektiven: Sådan, Hurudan, Likadan). *Så dan* (uttalas så dann) *han ser ut!* hvad han är tilltygad! *Du kan icke tro, hvad hon blef d., när hon fick höra det*, hvad hon blef illa vid, rädd; äfv. glad, hänyrckt; äfv. uppbragt, rasande. *Han är så d. med henne, så det kan ingen tro!* han är så betagen i henne, &c. *Det är så d-t med dem!* de äro så betagna i hvarandra; äfv. de äro i brinnande oenighet med hvarandra. *Det var så d-t med det!* man var så ifrig dermed! man var så angelägen att få det gjordt, uträttadt, besörjdt. *Det var så d-t med honom!* man fjasade orimligt för honom. *Det är så d-t, så d-t!* uttryck, som nyttjas vid olika tillfällen, för att beteckna något öfverdrifvet, antingen gladt och lyckligt, ledsamt och bedröfligt, eller förvånande. *Det är icke litet d-t nu, må du tro!* nu står det till, må du tro! *Det är för d-t!* det är för rasande!

DANA, adj. (egentl. gam. genitiv plur.) Danskarnes. *D. konungen*, Danskarnes konung.

DANA, v. a. 1. Bilda, forma, skapa. Brukas både i fysisk och moralisk mening, dock mest i den sednare. *Gud är det, som d-t alla levande varelser i verlden. Menniskan är så af naturen d-d. Ett sinne, d-dt till det goda. D. hjertat, förständet*, bilda dem. *D. nya ord*, tillskapa sådana. — *Syn. Se Bilda*, 1. o. 4.

DANAARF, n. 3. (lag.) Arf efter den, som dör utan släktingar, och hvilket tillfaller kronan. An m. Ordet anses härleda sig ifrån det fornordiska *Dainn*, död, gen. *Dains* (dödes), då det sålunda egentligen betyder: Arf efter död man.

DANANDE, n. 4. Bildande, skapande.

DANDY, dånndy (efter engelska uttalet: dånndi), m. 3. (engelskt ord) En man af förmögenhet och god härkomst, som umgås med folk à la mode och gerna vill gälla för en man af god ton. Har i svenskan, mindre riktigt, fått bemärkelsen af Sprätt, Modenarr.

DANEBROG, dånebro'g, m. 3. sing. 1) En för helig ansedd fana, som Danskarne brukade i sina krig under medeltiden (af *Brog*, tyg, fana, således egentl.: Danskarnes fana). — 2) *D-en*, se *Danebrogsorden*. [Danne —.]